ISSN 2409-6415

Електронне науково-практичне фахове видання

HEINONLINE

2019 / № 70

Журнал східноєвропейського права

УДК 34+35

Рекомендовано Вченою радою Університету сучасних знань
(Протокол № 3 від 08 жовтня 2013 року)
Включено до Переліку наукових фахових видань України
(Наказ Міністерства освіти і науки України від 15.04.2014 № 455)
ISSN 2409-6415
Журнал внесений до Index Copernicus International та HeinOnline

Проблематика: висвітлення результатів фундаментальних та прикладних наукових досліджень, дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук з актуальних проблем становлення та прагматичного розвитку східноєвропейського права в умовах глобалізаційних викликів

Галузь науки: юридичні науки

Періодичність: щомісячно

Головний редактор: Мосьондз Сергій Олександрович, доктор юридичних наук

Заступник головного редактора: Мельник Роман Сергійович, доктор юридичних наук

Відповідальний секретар: Соколан Тетяна Сергіївна, кандидат юридичних наук

Члени редколегії: **Бевзенко Володимир Михайлович, доктор юридичних наук; Бородін Іван Лук'янович, доктор юридичних наук; Гордієнко Сергій Георгійович, доктор юридичних наук; Гуржій Тарас Олександрович, доктор юридичних наук; Заросило Володимир Олексійович, доктор юридичних наук; Калюжний Ростислав Андрійович, доктор юридичних наук; Карпов Никифор Семенович, доктор юридичних наук; Колб Олександр Григорович, доктор юридичних наук; Колоколов Микита Олександрович, доктор юридичних наук; Коломоєць Тетяна Олександрівна, доктор юридичних наук; Колпаков Валерій Костянтинович, доктор юридичних наук; Константінов Сергій Федорович, доктор юридичних наук; Копиленко Олександр Любимович, доктор юридичних наук; Кузьменко Оксана Володимирівна, доктор юридичних наук; Ладиченко Віктор Валерійович, доктор юридичних наук; Ліпкан Володимир Анатолійович, доктор юридичних наук; Манн Томас, доктор права; Миколенко Олександр Іванович, доктор юридичних наук; Монаєнко Антон Олексійович, доктор юридичних наук; Мурашин Олександр Геннадійович, доктор юридичних наук; Пєтков Валерій Петрович, доктор юридичних наук; Пєтков Сергій Валерійович, доктор юридичних наук; Приймаченко Дмитро Володимирович, доктор юридичних наук; Стеценко Семен Григорович, доктор юридичних наук; Татаров Олег Юрійович, доктор юридичних наук; Тихомиров Олександр Деонисович, доктор юридичних наук; Чернявський Сергій Сергійович, доктор юридичних наук; Чуприс Ольга Іванівна, доктор юридичних наук; Шлоер Бернгард, доктор права**

Адреса редакції: вул. Велика Васильківська, 57/3, м. Київ, Україна, 03150

Тел.: +38 (063) 758 57 24
E-mail: easternlaw.ua@gmail.com
Сайт: http://easternlaw.com.ua

ЗМІСТ

Петров Є.В. Оновлення змісту категорії «публічна адміністрація»: нотатки до наукової дискусії……...10

Кириченко А.А., Бидей А.Н. Преступный конкурс в кассационные суды, открытие рынка земли, заказ услуг проституток, лоббирование законопроектов и иные противоправные деяния парламентариев: системное правовое исследование…….17

Мельничук О.Ф., Мельничук М.О., Пипяк М.І. Адаптація правового регулювання управління державними підприємствами до кращих світових стандартів……..47

Москаленко С.І. Класифікація цивільної авіації в Україні: порівняльно-правовий аналіз …….59

Середа О.Г., Чубарь С.С. Трансформація правового статусу роботодавця в умовах реформування трудового законодавства України……..64

Андрієвська Л.О., Штепа В.М., Дерманська А.Г. Нові аспекти визначення розміру аліментів на дитину та порядок їх стягнення……...73

Дідківська Г.В., Трощин Р.В. Актуальні проблеми запобігання злочинам в економічній сфері……79

Дідківська Г.В., Скакальська А.Я. Сучасний стан, організаційні та правові проблеми незаконної міграції……85

Дяченко С.В., Пушкарьова Т.М. Принцип права на справедливий суд: елементи розгляду та практика Європейського суду з прав людини щодо України……...90

Заболотна Н.Я., Павлюк Н.М. «Конфіденційність» та «професійна таємниця» як ключові категорії довоговору про нерозголошення інформації (NDA)……..97

Завгородня В.М., Бенько А.В. Забезпечення прав осіб з інвалідністю на доступ до об'єктів транспортної інфраструктури: порівняльно-правовий аналіз……103

Іванов А.М., Кукуріло Д.О. Шлюбний договір в Україні: міф чи реальність ……...112

Калмикова О.С., Волчкова М.І. Міжнародна співпраця у сфері боротьби з кіберзлочинністю…….118

Ларченко М.О. Застосування досягнень нейронауки для вирішення проблем кримінальної юстиції та кримінології……...125

Лугіна Н.А., Китун А. Особа з ігровою залежністю як потерпілий від злочину зайняття гральним бізнесом……...136

Макарчук В.В. Місце міграційного права в системі права України ……...142

Омельчук Л.В., Ковальова Д.К., Лазоришин Я.Т. Тлумачення та розуміння динаміки домашнього насильства……...148

Резникова М.О. Розірвання шлюбу в порядку позовного провадження: проблемні питання……...156

Резникова М.О., Волювач М.В. Тенденції правового регулювання шлюбу на теренах України……168

Самойленко Є.А., Голованова В.І. Поняття та види зброї масового знищення у міжнародному праві……175

Телестакова А.А., Мірзоян С.А. Особливості організації та правового регулювання контрольної діяльності правоохоронних органів за законністю функціонування банків в Україні……..184

Тунтула А.С., Бидей А.Н. Инновационное понимание ступенчатого сущностного видового деления субъективных, объективных и смешанных источников антикриминальных сведений……194

Тунтула А.С., Исламов И.О. Инновационное понимание сущности необходимой обороны и перечня иных общеправовых обстоятельств, исключающих антисоциальность деяния……208

Шаповалова О.І. Комплексний правовий підхід до земельної реформи ……...216

Ващук М.М. Роль інституту капеланства в реалізації права на свободу світогляду та віросповідання військовослужбовців та проблеми його законодавчого закріплення в Україні……..222

Софіїв С.О. Становлення інституту примирення в кримінальному законодавстві України……....230

V.V. Bardakova Dominant Position and Concept of Abuse in the European Union ……...237

Баша К.А. Проблемні аспекти міграційної політики Європейського Союзу на прикладі Німеччини……....245

Беркела Г.Ю. Міжнародно-правовий захист прав дітей у діяльності міжнародних організацій і у практиці Європейського Суду з прав людини…….250

Бєдовська О.Ю. Деякі питання гендерної дискримінації в трудових правовідносинах……...258

Бурчак А.Ю. До проблеми правового статусу мажоритаріїв та мінотаріїв в акціонерному товаристві. Механізм Squeeze-Out…….266

Верховська В.В., Ніконова А.А. Проблеми працевлаштування в Європейському Союзі ……...273

Гринчук А.О. Штучний інтелект як об'єкт правового регулювання: поняття, види та ознаки……282

Качмар З.О. Декодифікація чи рекодифікація: що чекає господарське законодавство в Україні.....288

Кочолодзян М. Кримінальний проступок: аргументи щодо доцільності впровадження……...297

Кравець Т.Є. Проблеми міжнародної правосуб'єктності фізичної особи…….303

Лось А.С. Принцип презумпції винуватості для чиновників як засіб розв'язання проблеми корупції у державі: міжнародний та національний досвід……..309

Махлай Б.В. Про напрямки національної співпраці із закордонними українцями ……...315

Махно А.А. Проблемні аспекти незаконної агітації як підстави для порушення виборчого процесу в Україні……320

Михайленко В.В. Актуальні проблеми реалізації процедури squeeze-out в Україні ……...326

N.D. Moroz The Phenomenon of Cartels in the European Union ……...333

Награ Д.О. Визнання рішень загальних зборів товариств недійсними: проблемні питання ……...342

Нестеренко І.В. Інститут довірчої власності як спосіб забезпечення виконання зобов'язань: переваги та ймовірні ризики……...349

Однорог Д.В. Момент виникнення корпоративних правовідносин: проблемні питання……357

Орєшкін В.П. Гонорар успіху адвоката в Україні і світі ……...362

Репікова З.А. Запровадження нової моделі регулювання небанківського фінансового сектору. Імплементація норм європейського законодавства……..370

Снігур А.І. Проблема смертної кари в міжнародному праві ……...376

Стогній О.А. Відповідальність держав за міжнародним правом 385

Сухоруков І.Я. Ринок землі: досвід Французької Республіки та висновки для України……392

Трощин Р.В. Кримінально-правова характеристика та запобігання контрабанді наркотичних засобів……399

Фархадова Е.Ш. Оскарження арбітражних рішень у міжнародній практиці ……...404

Хохлова Л.А. Міжнародне усиновлення: сучасний стан в світі та Україні ……...409

Черняченко Д.Б. Деякі питання запровадження групового позову в цивільному судочинстві…….....414

Шестопал К.Є. Стандарти доказування в Європейському суді з прав людини: міф чи реальність?.....426

Уткіна М.С., Шепотько А.О. Правове регулювання використання творів мистецтва: зарубіжний досвід……....434

Єрмолаєва Т.В., Лебедєва А.М., Ризики спалювання опалого листя як одна з глобальних проблем екологічного права України……440

Дяченко С.В., Дунай В.О., Змитрович Д.І. Принцип пропорційності: нормативне закріплення, практичний аспект та інтеграційна вимога сьогодення.....446

TABLE OF CONTENTS

Ye.V. Petrov Updating the Content of the Category of "Public Administration": Notes for Scientific Discussion……10

A.A. Kirichenko, A.N. Bidei Criminal Competition to Cassation Courts, Opening of Land Market, Order of Prostitute Services, Lobbying of Draft Laws and Other Illegal Activities of Members of the Parliament: Systematic Research……..17

O.F. Melnychuk, M.O. Melnychuk, M.I. Pypiak Adaptation of Legal Regulation of Management of State Enterprises to the Best World Standards……47

S.I. Moskalenko Classification of Civil Aviation in Ukraine: a Comparative Legal Analysis ……59

O.H. Sereda, S.S. Chubar Transformation of Legal Status of the Employer in the Reforming Conditions of the Labour Law of Ukraine……...64

L.A. Andriievska, V.M. Shtepa, A.G. Dermanska New Aspects of Determining the Amount of Alimony for a Child and How They are Charged……73

G.V. Didkivska, R.V. Troshchyn Actual Problems of Crime Prevention in Economic Sphere ……79

G.V. Didkivska, A.Ya. Skakalska Current Situation, Organizational and Legal Problems of Illegal Migration……85

S.V. Diachenko, T.M. Pushkarova Principle of the Right to a Fair Trial: Criteria and the Practice of the European Court of Human Rights for Ukraine……..90

N.Ya. Zabolotna, N.M. Pavliuk "Privacy" and "Professional Secret" as the Key Categories in a Non- Disclosure Agreement……97

V.M. Zavhorodnia, A.V. Benko Ensuring the Persons' with Disabilities Access to Facilities of the Transport Infrastructure: a Comparative Legal Study.....103

A.M. Ivanov, D.O. Kukurilo Marriage Agreement in Ukraine: Myth or Reality ……...112

A.S. Kalmykova, M.I. Vochkova International Cooperation in the Field of Combating Cybercrime……118

M.O. Larchenko Applying Neuroscience Advances to Address Criminal Justice and Criminology……...125

N.A. Lugina, A.P. Kytun A Person with a Game Addiction as a Victim of the Crime of Gambling……...136

V.V. Makarchuk The Place of Migration Law in the System of Law of Ukraine ……...142

L.V. Omelchuk, D.K. Kovalova, Ya.T. Lazoryshyn The Interpretation and Understanding of the Dynamics of Domestic Violence……...148

M.O. Reznykova Dissolution of Marriage within the Procedure of Action Proceedings: Problematic Issues……156

M.O. Reznikova, M.V. Voliuvach Tendencies of Legal Regulation of Marriage in Ukraine ……...168

Ye.A. Samoilenko, V. I. Golovanova Concept and Types of Weapons of Mass Destruction in International Law……...175

A.A. Telestakova, S.A. Mirzoian Specific Features of the Organization and Legal Regulation of the Control Activities of Law Enforcement Agencies over the Legal Functioning of Banks in Ukraine……...184

A.S. Tuntula, A.N. Bidei Innovative Understanding of Gradual Essential Type Based Division of Subjective, Objective and Mixed Sources of Anti-Criminal Information…….194

A.S. Tuntula, I.O. Islamov Innovative Understanding of the Essence of Necessary Defense and the List of Other General Legal Circustances which Exclude Anti-Social Activity……...208

O.I. Shapovalova A Comprehensive Legal Approach to Land Reform ……...216

M.M. Vashchuk Role of the Institute of Chaplain during the Exercise of the Right to Freedom of Religion and Belief by Servicemen and Problems of Its Legislative Enshrining in Ukraine ……...222

S.O. Sofiev Establishment of Institute of Reconciliation in Criminal Legislation of Ukraine……...230

V.V. Bardakova Dominant Position and Concept of Abuse in the European Union ……...237

К.А. Basha Problematic Aspects of Migration Policy of European Union on the Example of Germany…….245

H.Yu. Berkela Role of International Organizations and the European Court of Human Rights in the Field of International Protection of Children's Rights…….250

O.Yu. Biedovska Some Issues of Gender Discrimination in Labour Relations ……...258

A.Yu. Burchak Problematics of the Status of Majorities and Minorities in the Joint Stock Company. Squeeze-Out Mechanisms……266

V.V. Verkhovska, A.A. Nikonova Problems of Employment in the European Union…….273

A.O. Grinchuk Artificial Intelligence as an Object of Legal Regulation: Concepts, Types and Signs……..282

Z.O. Kachmar Decodification or Recodification: What is Waiting for Commercial Legislation in Ukraine.....288

M. Kocholodzian Criminal Misconduct: Arguments Regarding the Feasibility of Implementation ……...297

T.Ye. Kravets Problems of International Legal Personality of Individuals……303

A.S. Los Principle of the Presumption of Innocence for Officials as Mean to Solve Corruption Problem in the State: International and National Experience……309

B.V. Makhlai On Directions of National Cooperation with Foreign Ukrainians ……...315

A.A. Makhno Problematic Aspects of Illegal Campaigning as a Basis for Violation of Electoral Process in Ukraine……320

V.V. Mykhailenko Actual Problems of Squeeze-Out Procedure Implementation in Ukraine ……...326

N.D. Moroz The Phenomenon of Cartels in the European Union ……...333

D.O. Nahra Recognition of Decisions of General Meeting of Companies Invalid: Problem Issues ……...342

I.V. Nesterenko Trust Institute as a Way of Providing Fulfilment of Obligations: Strengths and Shortcomings……349

D.V. Odnoroh Moment of Emergence of Corporate Relations: Problematic Issues ……...357

V.P. Orieshkin Success Fee of an Attorney in Ukraine and Worldwide ……...362

Z.A. Repikova Introducing a New Model for Regulating the Non-Banking Financial Sector. Implementation of European Legislation……..370

A.I. Snigur Problem of Death Penalty under International Law ……...376

O.A. Stohnii Liability of the States under International Law ……...385

I.Ya. Sukhorukov Land Market: French Republic Experience and Conclusions for Ukraine……...392

R.V. Troshchyn Criminal Characteristics and Prevention of Drug Smuggling……..399

E.Sh. Farkhadova Appeal of Arbitration Decisions in International Practice ……...404

L.A. Khokhlova International Adoption: Current Situation in Ukraine and the World ……...409

D.B. Cherniachenko Some Issues Regarding Implementation of a Group Action in Civil Proceeding…….414

K.Ye. Shestopal Standards of Evidence in the European Human Rights Court: Myth or Reality ……...426

M.S. Utkina, A.O. Shepotko Legal Regulation of the Use of Works of Art: Foreign Experience ……...434

T.V. Ermolaeva, A.M. Lebedeva Risks of Burning Large Sheet as One of Global Problems of Ukrainian Environmental Law……...440

S.V. Diachenko, V.O. Dunai, D.I. Zmytrovych Principle of Proportionality: Regulation, Practical Aspect and Integrating Requirements of Today……446

УДК [34.343]

Лугіна Наталія Анатоліївна –
кандидат юридичних наук,
доцент, кафедри кримінального права та кримінології
Університету державної фіскальної служби України

Nataliya A. Lugina –
candidate of juridical sciences,
associate professor,
assistant professor of the department of
criminal law and criminology
University of the State Fiscal Service of Ukraine
(31 Universytetska Street, Irpin, 08200, Ukraine)

Китун Анастасія –
здобувач другого (магістерського)рівня вищої освіти
кафедри кримінального права та кримінології
навчально-наукового інституту права
Університету державної фіскальної служби України

Anastasiia P. Kytun –
Master's student of
the Department of Criminal Law and Criminology of
Education and Research Institute of Law,
University of the State Fiscal Service of Ukraine
(31 Universytetska Street, Irpin, 08200, Ukraine)

Особа з ігровою залежністю як потерпілий від злочину зайняття гральним бізнесом

Актуальність теми статті обумовлюється незаконним існуванням грального бізнесу на території України, що завдає не лише економічних втрат для бюджету держави, а й примножує розповсюдження ігрової залежності серед населення. Незважаючи на те, що ігрова залежність становить собою психологічну хворобу, жодної допомоги чи матеріального відшкодування особа з ігровою залежність не отримує. Тому доцільним є дослідження особи з ігровою залежністю в статусі потерпілого від злочину зайняття гральним бізнесом для відновлення її порушених прав.

Ключові слова: *жертва злочину, віктимологія, профілактика, лудоманія, гральний бізнес, ігрова залежність.*

Актуальность темы статьи обусловливается незаконным существованием игорного бизнеса на территории Украины, что наносит не только экономических потерь для бюджета государства, но и приумножает распространения игровой зависимости среди населения. Несмотря на то, что игровая зависимость представляет собой психологическую болезнь, никакой помощи или материального возмещения лицо с игровой зависимостью не получает. Поэтому целесообразным есть исследования личности с игровой зависимостью в статусе потерпевшего от преступления занятие игорным бизнесом для восстановления его нарушенных прав.

Ключевые слова: *жертва преступления, виктимология, профилактика, лудомания, игорный бизнес, игровая зависимость.*

N.A. Lugina, A.P. Kytun A Person with a Game Addiction as a Victim of the Crime of Gambling

The article deals with the concepts and essential features of a victim of the crime of gambling. The concept of "gambling" is defined and normative legal acts in the sphere of regulation of gambling are analyzed. The authors analyze the types of victims of gambling crime and their criminologically relevant features. The stages of game addiction have been characterized and the psychological illness of "Ludomania" has been investigated. The authors name the circumstances that create gambling cravings for individuals. A survey of court decisions was conducted on why the status of a victim of criminal offense of gambling was not granted.

Also important is the fact that the authors outline the regulatory and legal aspects of regulating gambling in Ukraine, and indicate the types of liability that are currently applied to the said offense. There are also a number of legal conflicts, which are in the legal acts that regulate public relations in the field of gambling.

Also relevant to the article is the fact that the authors analyzed the psychological aspect of gambling, which has a negative impact on civil society, and noted the factors (determinants) of the said negative phenomenon, which give rise to and stimulate the development of offenses in this area. The statistics of persons with gambling addiction in Ukraine are examined. Relations between the offender and the victim and the situations that precede the crime of engaging in gambling are analyzed. The methods of victimology prevention of gambling business are listed. The authors suggested the following ways to prevent gambling and reduce the victims of this crime: improve law enforcement agencies' gambling control, maintain a register of persons with gambling addiction, and provide them with free psychologist assistance.

***Keywords**: victim of crime, victimology, crime prevention, madness, gambling, game addiction.*

Постановка проблеми. Актуальність даної теми обумовлюється тим, що незаконний гральний бізнес завдає шкоди не лише економіці держави, а й спричиняє розповсюдження ігрової залежності серед населення. Якщо питанням кримінологічної характеристики особи-злочинця присвячено багато наукових праць, то питання віктимології злочину зайняття гральним бізнесом не є досліджені повною мірою. Зважаючи на те, що кримінологічна профілактика злочинів включає в себе не тільки припинення, запобігання та профілактику злочинів щодо особи-злочинця, а й проведенням віктимологічної профілактики, то постає завдання виокремити основні характерні риси потенційних жертв злочину. Враховуючи той факт, що розповсюдження гральних закладів призводить до того, що особи з ігровою залежністю втрачають своє матеріальне становище, стають асоціальними, безробітними та перебувають в депресивному стані, то доцільним є дослідження щодо надання статусу потерпілого таким особам в кримінальних провадженнях.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Питанням щодо дослідження особи з ігровою залежністю як жертви та як потерпілої від злочину зайняття гральним бізнесом присвятили свої роботи значна кількість науковці. Із найбільш вагомих досліджень з цієї тематики слід відзначити роботи: Н.О. Петричко, О.О. Дудоров, І.А. Валіков, О.П. Дячкін, Ю.М. Канібер, З. Топорецька, А. Савченко, С.В. Рябчук, О. Гладун. Проте, зважаючи на те, що проблему не вирішено та кількість осіб з ігровою залежністю, які залишаються без будь-якої соціальної допомоги, лише збільшується, це зумовлює необхідність перегляду основних підходів дослідження.

Невирішені раніше проблеми стосуються відсутності єдиного підходу до особи, яка має ігрову залежність та недієвої віктимологічної профілактики зайняття гральним бізнесом.

Метою дослідження є доведення необхідності визнання особи з ігровою залежності потерпілою від злочину зайняття гральним бізнесом.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до ст. 1 Закону України «Про запобігання грального бізнесу в Україні» визначено, що гральний бізнес – це діяльність, пов'язана з організацією, проведенням та наданням можливості доступу до азартних ігор у казино, на гральних автоматах, комп'ютерних симуляторах, у букмекерських конторах, в інтерактивних закладах, в електронному (віртуальному) казино незалежно від місця розташування сервера. А ст. 203^{-2} Кримінального Кодексу України передбачена кримінальна відповідальність за зайняття гральним бізнесом [1,2].

Однією з підстав криміналізації зайняття гральним бізнесом було розповсюдження ігрової залежності серед населення через відкритість доступу до гральних закладів. Варто зазначити, що ігрову залежність або лудоманію включено Всесвітньою організацією охорони здоров'я до Міжнародної статистичної класифікації хвороб та проблем, пов'язаних зі здоров'ям (МКХ-10), під кодом F63.0 «Патологічна пристрасть до азартної гри» і визнано психічним захворюванням у понад 100 держав світу [3].

Проте, з 2009 року, початку криміналізації зайняття гральним бізнесом, і дотепер, в жодному кримінальному провадженні не було визнано потерпілих від даного злочину. Можливо, це пов'язано з тим, що жертва злочину одночасно є і правопорушником, оскільки брати участь в азартних іграх в Україні заборонено. В свою чергу, зважаючи на те, яких деструктивних наслідків для життя особи приносить ігрова залежність, яка фактично унеможливлює контролювати їх поведінку, то така особа є не правопорушником, а потерпілою та жертвою злочину зайняття гральним бізнесом. Тому для ефективної боротьби зі злочинністю в сфері грального бізнесу, слід дослідити віктимологію даного злочину, а також проаналізувати можливість надання статусу потерпілого жертві грального бізнесу.

Варто зауважити, що віктимологія – напрям кримінології, що вивчає кількісну та якісну характеристики жертв злочинів, закономірності їхніх взаємовідносин зі злочинцями, з метою вдосконалення форм і методів запобігання злочинності. Предметом віктимології, на думку відомого кримінолога Іванова Ю.Ф. є:

1) жертви злочинів;

2) відносини, що пов'язують злочинця та жертву;

3) ситуації, які передують злочину [4].

В свою чергу, на думку Чечель Н., жертва злочину – це особа або певна спільнота людей, якій прямо чи опосередковано завдано будь-якої шкоди від злочинного посягання [5, с. 96–99].

Особливість жертви злочину від грального бізнесу полягає в тому, що чим більша їх кількість, тим більший «попит» на даний злочин. Віктимологічний аспект азартних ігор полягає в тому, що «гравці», які цим займаються, часто стають жертвами та заручниками ситуації, в яку самі потрапляють. Особа, яка своєчасно не може віддати борг, будь-яким чином намагається виправити становище і віддати його у визначені терміни. В одному випадку, вона бере великі борги під значні відсотки. В іншому – вчиняє злочини з метою добути кошти, а іноді намагається втекти від цього, але її намагання зазвичай виявляються марними і людина перетворюється в так звану мішень для злочинних угруповань. Тому підвищена суспільна небезпека осіб з ігроманією полягає в тому, що вони можуть впливати на стан, рівень та інші показники злочинності.

Щодо відносин, які пов'язують злочинця та жертву злочину, то це відносини з приводу безпосереднього створення всіх умов для проведення азартної гри організатором грального бізнесу та участь в такій азартній грі жертви злочину – учасника.

В свою чергу, ситуації, які передують злочину для жертви злочину це певні негативні моменти життя, що призводять їх до депресивного стану, включаючи в себе надмірне вживання алкоголю чи наркотичних засобів.

Відповідно до інформації поданої в медичному журналі «Нейроньюс» осіб, які мають (або можуть мати ігрову залежність) умовно можна розділити на три групи. До першої групи належать особи, які поряд з ігровою мають і інші види залежностей: алкогольну, наркотичну тощо. Такі люди ведуть абсолютно нездоровий, антисоціальний спосіб життя, що часто супроводжується злочинами. Це пояснюється або патологічною схильністю до залежностей або іншими детермінуючими факторами, що привели особу до життя «поза законом» (судимість, втрата роботи, неблагополучна сім'я) [6, с. 13].

До другої групи належать особи, які проходили лікування від психічних розладів та є психічно нездоровими.

До третьої групи осіб, які мають ігрову залежність належать люди, які таким чином намагаються втекти від самотності, незадоволення від життя, постійного почуття психологічного дискомфорту. Граючи в азартні ігри, вони отримують те бажане почуття «щастя», оптимізму щодо перемоги, ейфорії.

Тобто, особливістю віктимологічної характеристики в сфері грального бізнесу є саме те, що зазвичай участь в азартних іграх беруть

соціально незахищені особи, а саме: неповнолітні; особи, які мають ігрову залежність; безробітні; особи із стійкою наркотичною та/або алкогольною залежністю.

В особливій групі ризику щодо ігрової залежності перебувають підлітки, які досить часто потрапляють під негативний вплив однолітків або дорослих людей. Зважаючи на їх ще несформовану психіку, недосвідченість та відсутність відповідальності за власні дії, неповнолітні особи стають жертвами ігрової залежності [7, с. 24].

Варто виокремити такі кримінологічно значущі ознаки особи-жертви злочину зайняття гральним бізнесом, що зумовлює визнання її потерпілою в межах кримінального провадження щодо злочину зайняття гральним бізнесом:

– наявність відчуття незахищеності й тривоги;
– зниження або відсутність критики свого стану та вчинюваних дій;
– імпульсивність, емоційна нестійкість, нетерплячість, конформізм;
– переважно чоловічої статі (83%);
– переважена вікова категорія: від 18 років до 35 років;
– низький рівень освіти;
– наявність інших патологічних залежностей;
– дезадаптивна поведінка [9, с. 51].

Тобто, жертва злочину зайняття гральним бізнесом має схильність до ігрової залежності, яка фактично унеможливлює мати контроль над своєю поведінкою. Як стверджує Рябчук С.В. ігрова залежність – це патологічна схильність до азартних ігор, що полягає в частих повторних епізодах участі в азартних іграх, які домінують у житті людини і ведуть до зниження соціальних, професійних, матеріальних і сімейних цінностей: така людина не приділяє належної уваги своїм обов'язкам у цих сферах» [Рябчук С. В. Причини й умови зайняття гральним бізнесом в Україні. *Вісник Асоціації кримінального права України*. № 1(6) 387. 2016. С. 15.].

Щодо патологічної схильності до азартних ігор, то така особа відчуває залежність вже з першого несподіваного виграшу. Зокрема, клінічна картина психологічної залежності відображається у трьох послідовних стадіях.

Доцільним є аналіз кожної із стадій залежності. Зокрема, видатний психіатр Р. Л. Кастер визначає, що першій стадії ігрової залежності притаманні такі ознаки, як:

1) випадкова гра;
2) виграш із можливістю контролю ігрового процесу;
3) почастішання випадків гри;
4) збільшення розміру ставок;
5) фантазії про гру;
6) безпричинний оптимізм [6, с. 51].

Для другої стадії, яка є зазвичай програшом характерні наступні ознаки:

1) гра на самоті;
2) роздуми винятково лише про гру;
3) затягнення епізодів програшів;
4) нездатність контролювати ігровий процес;
5) брехня та приховування власної проблеми; зниження рівня турботи про сім'ю;
6) зменшення робочого часу на користь гри;
7) відмова платити борги, що супроводжується зміною особистісного реагування — дратівливість, втомлюваність, похмурість, нетовариські стосунки [6, с. 54].

При цьому вибудовується складна емоційна атмосфера, накопичуються великі борги, створені як законним, так і незаконним чином, кредити, позики грошей. Відчайдушні спроби припинити грати залишаються малоуспішними. Третя стадія (розчарування і відчай) поєднує:

1) втрату професійної та особистої репутації;
2) значне збільшення часу, проведеного за грою;
3) підвищення розміру гральних ставок;
4) наростаюче віддалення від родини і друзів.

Всі три стадії супроводжуються постійними докорами сумління, каяття, ненависті до інших, паніки, безнадії. В свою чергу, проблеми із законом тягнуть за собою суїцидальні думки і спроби, зловживання алкоголем. Зрештою, фінал цієї стадії аналогічний до тієї, що у хворих на алкогольну залежність називається «падінням на дно» — гравець знаходиться в емоційному спустошенні, дезадаптації, асоціальності та втрачає бажання жити. Відсутність гри схожа для нього за відчуттям із браком алкоголю для людини, яка

страждає від алкогольної залежності. Як правило, цей період супроводжується розлученням, арештом, відчуттям безвиході, емоційними зривами, безнадією та думками про зведення рахунків із життям.

Висновки. Із наведеного вище вбачається реальна загроза для особистості від відкритого доступу до гральних закладів, що має вкрай пагубний вплив на її життя та провокує виникнення ігрової залежності. Ігрова залежність становить собою небезпечну психологічну хворобу, яку необхідно лікувати та обмежувати доступ до азартних ігор на користь такої особи, її сім'ї та суспільства в цілому. В свою чергу, поширення грального бізнесу лише збільшує кількість жертв даного злочину, які в прямому сенсі слова «ламають» собі життя та своїм близьким.

Тому, доцільним є перегляд судової практики та практики правоохоронних органів з приводу розгляду та розслідування кримінального провадження щодо злочину грального бізнесу.

По-перше, варто присвоювати статус потерпілого жертвам злочину та зобов'язувати організаторів грального бізнесу в оплаті лікування особи з ігровою залежністю, а також відшкодувати завдані матеріальні та моральні збитки. Це, в свою чергу, зробить міру покарання для злочинців більш справедливою та рівноцінною, аніж тою, ніж передбачена зараз, яка полягає у відшкодуванням шкоди лише державі.

По-друге, наступним кроком для віктимологічної профілактики зайняття гральним бізнесом, є проведення соціальних рекламних роликів, виховних годин присвячених темі ігрової залежності в школах. Також для контролю над станом грального бізнесу, необхідно створити реєстр осіб, які вже мають ігрову залежність та, які б періодично мали з'являтись у психолога для перевірки.

Таким чином, зважаючи на вищевикладене, варто підсумувати, що жертва злочину зайняття гральним бізнесом є одночасно і потерпілою, оскільки потяг до азартних ігор провокує в неї зникнення будь-якого інтересу до інших життєвих цінностей, що призводить до втрати сім'ї, роботи, грошей. Без надання психологічної допомоги така особа не може самостійно справитись із своєю залежністю, що робить її асоціальною, маргінальною, депресивною та часто із суїцидальними думками. Від розповсюдження гральних закладів її становище погіршується, вона може перетворитись на безхатченка, злочинця або ж взагалі закінчити життя самогубством. Оскільки такі ситуації складаються через порушення законодавства організатором грального бізнесу, можна дійти висновку, що він зобов'язується компенсувати завдану шкоди та відновити порушені права таких осіб.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25–26. Ст. 131.
2. Про заборону грального бізнесу в Україні : Закон України від 15.05.2009 року № 1334-VI. Дата оновлення: 11.08.2013 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1334-17 (дата звернення: 01.11.2019).
3. International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems 10th Revision. URL: http://apps.who.int/classifications/icd10/ browse/2016/en (дата звернення: 03.11.2019).
4. Іванов Ю. Ф. Кримінологія: навч. посіб. 2006. URL: http:// textbooks.net.ua/content/category/8/1/11 (дата звернення 15.10.2019).
5. Чечель Н. Жертва злочину і віктимність. *Юридична Україна*. № 7. 2011. С. 96–99.
6. Пінчук І.Я Ігроманія: сучасні реалії та шляхи подолання: науково-популярний посібник. К.: ТОВ «Медичний журнал «Нейроньюс». 2018. 60 с.
7. Пінчук І. Я., Табачніков С. І., Древіцька О. О., Аймедов К. В., Осуховська О. С., Шевцов А. Г., Колодєжний О. В. Ігроманія: сучасні реалії та шляхи подолання: науково-популярний посібник. К.: ТОВ «Медичний журнал «Нейроньюс». 2018. 60 с.

8. Політова А.С. Соціальна обумовленість криміналізації злочину, передбаченого ст. 203-2 КК України щодо зайняття гральним бізнесом. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2013. № 6-2. С. 95.

References:

1. Kryminalnyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 05.04.2001 r. № 2341-III. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 2001. № 25–26. St. 131.
2. Pro zaboronu hralnoho biznesu v Ukraini : Zakon Ukrainy vid 15.05.2009 roku № 1334-VI. Data onovlennia: 11.08.2013 r. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1334-17 (data zvernennia: 01.11.2019).
3. International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems 10th Revision. URL: http://apps.who.int/classifications/icd10/ browse/2016/en (data zvernennia: 03.11.2019).
4. Ivanov Yu. F. Kryminolohiia: navch. posib. 2006. URL: http:// textbooks.net.ua/content/category/8/1/11 (data zvernennia 15.10.2019).
5. Chechel N. Zhertva zlochynu i viktymnist. *Yurydychna Ukraina*. № 7. 2011. S. 96–99.
6. Pinchuk I.Ya Ihromaniia: suchasni realii ta shliakhy podolannia: naukovo-populiarnyi posibnyk. K.: TOV “Medychnyi zhurnal “Neironius”. 2018. 60 s.
7. Pinchuk I. Ya., Tabachnikov S. I., Drevitska O. O., Aimedov K. V., Osukhovska O. S., Shevtsov A. H., Kolodiezhnyi O. V. Ihromaniia: suchasni realii ta shliakhy podolannia: naukovo-populiarnyi posibnyk. K.: TOV “Medychnyi zhurnal “Neironius”. 2018. 60 s.
8. Politova A.S. Sotsialna obumovlenist kryminalizatsii zlochynu, peredbachenoho st. 203-2 KK Ukrainy shchodo zainiattia hralnym biznesom. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu*. 2013. № 6-2. S. 95.